

Citizen Power against Corruption for a Clean and Transparent Thailand
พลังประชาชนต่อต้านการทุจริต ประเทศไทยใสสะอาด

*Bongkoch Sudasna Na Ayudhaya**

*บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา **

Public Administration Department, Faculty of Social Science and Liberal Arts

North-Chiang Mai University

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

**bongkoch@gmail.com*

Abstract

A successful solution for corruption abroad is found based on prevention rather than suppression, focusing on cultivating civic consciousness through education systems such as the Republic of Singapore, which defines "Singapore's Manufacturing 2030 Vision" as the world's leading engineering hub, innovation, skilled workers, and human capital development for sustainable development and the foundation for driving the economy. As a result of receiving its score of 85 for the Corruption Perceptions Index (CPI) from Transparency International (TI) in 2021, which is ranked 4th in the world and 1st in Asia.

To solve the corruption issue in Thailand, the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017), articles 58, 65, 77, and 78 require the public to participate in the development of public services, in the scrutiny of the exercise of State power, in combating against dishonest acts and wrongful conducts, as well as in decision making in politics and in all other matters that may affect the public or communities. As a result, civil society cooperation (the government sectors, the private sectors, and the public sectors) must be strong, as it will shift organizational structures from vertical to horizontal by creating a consciousness of being Thai through the education system and having a mindset against corruption. As a result, Thai citizens' participation in thinking and acting is critical to the nation's progress.

Keywords: Corruption, Prevention, Deterrence, Citizen Power

บทคัดย่อ

การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จนั้น พบว่า ยึดแนวทางการป้องกันมากกว่าการปราบปราม โดยให้ความสำคัญกับพลังประชาชน มุ่งเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกพลเมืองผ่านระบบการศึกษา เช่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “Singapore’s Manufacturing 2030 Vision” ที่มีเป้าหมายเพื่อให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางระดับโลกในสาขาวิศวกรรมขั้นสูง นวัตกรรม และแรงงานทักษะที่มีฝีมือ ตลอดจนการพัฒนาทุนมนุษย์ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อน

วารสารวิชาการ ป.ป.ช. ปีที่ 15 ฉบับที่ 2

พลังประชาชนต่อต้านการทุจริต ประเทศไทยใสสะอาด

เศรษฐกิจของประเทศ อันเป็นผลมาจากการได้รับคะแนนประเมินความโปร่งใส 85 คะแนน ตามดัชนี วัตถุประสงค์คอร์รัปชัน จากองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ปี พ.ศ. 2564 เป็นอันดับ 4 ของโลก และเป็นอันดับ 1 ของเอเชีย

การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 58, 65, 77, 78 รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน มุ่งเน้นให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของพลเมืองไทย ดังนั้นความร่วมมือของภาคประชาสังคม (ภาครัฐ-ภาคเอกชน-ภาคประชาชน) ต้องเป็นภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง เปลี่ยนรูปแบบการทำงานจากแนวตั้งเป็นแนวระนาบ ด้วยการสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยผ่านระบบการศึกษา ปรับเปลี่ยนค่านิยมเพื่อการต่อต้านป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนั้น หน้าที่สำคัญของประชาชนชาวไทย คือการมีส่วนร่วมคิด-ร่วมทำ พร้อมขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยพลเมืองคุณภาพและพลังประชาชน นั่นเอง

คำสำคัญ: ทุจริตคอร์รัปชัน, การป้องกัน, การปราบปราม, พลังประชาชน

1. บทนำ : ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเปรียบมะเร็งร้ายในสังคมไทยที่เป็นมาอย่างยาวนาน

กระแสสังคมที่น่ากังวลใจในสังคมไทย ไม่ว่าจะผ่านมานานหลายปี เพราะสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เปิดเผยผลวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ใน 17 จังหวัด ของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา จันทบุรี นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ เชียงใหม่ มุกดาหาร หนองคาย ชัยภูมิ ขอนแก่น สุรินทร์ อุตรดิตถ์ พัทลุง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 2,107 ตัวอย่าง เมื่อวันที่ 1-5 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 เรื่อง สถานการณ์ทัศนคติอันตราย ของสาธารณชนคนไทยว่าด้วยการยอมรับรัฐบาลทุจริตคอร์รัปชัน ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วย ผลสำรวจยังชี้ให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่หรือเกินกว่าร้อยละ 60 ยังคงยอมรับได้หากรัฐบาลทุจริตคอร์รัปชัน ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วย ตลอดการสำรวจตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2554-2556 นอกจากนี้ เมื่อจำแนกออกตามเพศ พบว่า กลุ่มผู้ชายยอมรับรัฐบาลที่ทุจริตคอร์รัปชัน ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วย มากกว่ากลุ่มผู้หญิง คือร้อยละ 67.7 ในกลุ่มผู้ชายและร้อยละ 60.5 ในกลุ่มผู้หญิง เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีส่วน การยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันเกินกว่าครึ่งด้วยกันทั้งนั้น โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 73.0 มีทัศนคติอันตรายอมรับได้รัฐบาลที่ทุจริตคอร์รัปชัน ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วยสูงที่สุด รองลงมาคือ ร้อยละ 69.4 ในช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มรับจ้าง/เกษตรกร ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 78.9 ยอมรับได้รัฐบาลทุจริตคอร์รัปชัน ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วยสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มนักเรียนนักศึกษาร้อยละ 73.3 พนักงานเอกชนร้อยละ 67.1 แม่บ้าน เกษียณอายุร้อยละ 63.5 ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัวร้อยละ 62.8 และข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 54.0 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งในทุกกลุ่ม อาชีพต่างยอมรับได้รัฐบาลทุจริตคอร์รัปชัน ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วยกันทั้งนั้น (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2556) สะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปนานเท่าใด แม้ว่าหน่วยงาน องค์กรจากทุกภาคส่วนในสังคมต่างมี

ความพยายามผลักดันประเด็นปัญหาการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันให้เป็นวาระแห่งชาติ ในทุกรัฐบาล หลายยุคหลายสมัยเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะการเปลี่ยนระบบความคิด ความเชื่อของประชาชนคนไทย เพราะเริ่มมีการยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันว่า เป็นเรื่องที่ยอมรับได้หากตนเองได้รับผลประโยชน์ด้วย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ที่เปรียบเสมือนแสงสว่างปลายอุโมงค์ เพราะเขาเหล่านั้น คือคนรุ่นใหม่ที่จะเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่จะช่วยพัฒนาประเทศ อีกทั้งปัจจุบันมีผู้คนจำนวนมากที่ให้คุณค่ากับทรัพย์สินเงินทอง ความร่ำรวยมากกว่าคุณงาม ความดี โดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่ได้มา ซึ่งถือเป็นมะเร็งร้ายต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันจึงต้องถูกหยิบยกให้กลับมาเป็นวาระแห่งชาติอีกครั้ง เพราะพลังประชาชนเท่านั้นที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้ โดยนำเอาบทเรียนในต่างประเทศ มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยอาศัยการขับเคลื่อนในรูปแบบประชาสังคม (Civil Society)

ผลการศึกษาเรื่อง “การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” พบว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นของต่างประเทศจำนวน 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่น โดยศึกษาเรื่อง รูปแบบ โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบทบาทในการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นที่การตรวจสอบทางการเงิน การบัญชี และการตรวจสอบการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเทศต่างก็พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเทศ ก็ประสบปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นเดียวกัน (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2555) จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า รูปแบบการทุจริตจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ การที่บุคลากรของท้องถิ่นมีการรับสินบน การยกยอก การข่มขู่ และการเอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของตน สำหรับมาตรการในการแก้ไขปัญหาการทุจริตของแต่ละประเทศนั้น สรุปได้ว่ามีพื้นฐานภายใต้หลักการเดียวกัน ได้แก่ หลักความโปร่งใสหรือหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความรับผิดชอบ หลักการห้ามบุคลากรเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับหน้าที่ของตน โดยนำเอาหลักการดังกล่าวมาเสริมสร้างกระบวนการในการดำเนินการของท้องถิ่น นอกจากนี้ ได้มีการจัดทำประมวลจริยธรรมและการฝึกอบรมในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ มาตรการในการแสดงบัญชีหรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนมาตรการการแก้ไขในประเด็นการบริหารงานบุคคลนั้น กรณีศึกษาจากต่างประเทศ สะท้อนออกมาในเรื่องจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ บุคลากรของรัฐและองค์กร ซึ่งมาตรการดังกล่าวคือ เรื่องการกำหนดจริยธรรมในวิชาชีพ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบเกี่ยวกับกฎระเบียบพื้นฐานและจริยธรรมในวิชาชีพ เพื่อควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติงานในวิชาชีพ และมีการวางกฎเกณฑ์ในวิชาชีพราชการ นอกจากนั้น ยังมีกฎหมายเกี่ยวกับจรรยาบรรณในวิชาชีพอื่น ๆ ส่วนมาตรการการป้องกันการทุจริต เช่น ประเทศออสเตรเลีย จะมีการกำหนดถึงองค์ประกอบในการตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกระบวนการตั้งแต่การจัดทำแผนงานการตรวจสอบการจัดทำรายงานการจัดทำอำนาจขอบเขตหน้าที่ รวมถึงการมีประมวลจริยธรรมทางวิชาชีพเพื่อเป็นมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพให้กับผู้ตรวจสอบบัญชี โดยกระบวนการทั้งหมดนี้จะอยู่ภายใต้ความดูแลของคณะกรรมการการตรวจสอบที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้น โดยเฉพาะสำหรับมาตรการการแก้ไขในประเด็นการบริหารงานบุคคล ส่วนประเทศฝรั่งเศส มีการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรง และมีการสร้างกฎเกณฑ์ในการป้องกันการทุจริต มีการวางกฎระเบียบที่เข้มงวด กรณีที่มีการฝ่าฝืนจะมีการลงโทษทางวินัย ซึ่งมีการยกระดับความเข้มข้นและความรุนแรงของการลงโทษ ตั้งแต่การตักเตือนไปจนถึงการไล่ออก เป็นต้น

บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา (2556) นำเสนองานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ก่อให้เกิดและสนับสนุนการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดและสนับสนุนการทุจริตคอร์รัปชัน ได้แก่ การให้สัมปทาน การจัดซื้อจัดจ้าง การประมูลงาน การอนุมัติ การอนุญาตโครงการต่าง ๆ การรับสินบน การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ตลอดจนบทบาทในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.); สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) มีส่วนช่วยแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระดับต่ำ ส่วนปัจจัยจูงใจที่นักการเมืองและข้าราชการท้องถิ่นทำการทุจริตคอร์รัปชัน ได้แก่ ระบบอุปถัมภ์ และอิทธิพลจากนักการเมืองระดับชาติ/ จุดอ่อนของกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ /ค่านิยม สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจในสังคม/ชุมชนในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันพบว่าผลกระทบที่เกิดกับประชาชน ได้แก่ การสูญเสียงบประมาณในการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเต็มที่ การจัดทำนโยบายสาธารณะจึงไม่ได้มาตรฐานทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นต่อข้าราชการ นักการเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนบริบทของประเทศไทย พบว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่สะสมมายาวนาน ซึ่งยากแก่การแก้ไข อีกทั้งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริง ส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพและไม่เท่าเทียมกัน อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทยที่มักจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบและมักมีการเรียกรับผลประโยชน์จากนักลงทุน เพื่อแลกกับการอนุญาตให้เอกชนดำเนินการในกิจการที่รัฐจะต้องทำ ซึ่งรัฐเองก็ไม่สามารถตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากสิ้นสุดยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งถูกเรียกขานว่า เผด็จการทหาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500-2506 พบว่า จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีทรัพย์สินที่ประเมินค่า สูงถึง 2.8 พันล้านบาท ซึ่งเทียบเท่ากับ 26 % ของรายจ่ายของรัฐบาลในปี พ.ศ. 2533 โดยเชื่อกันว่า จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สร้างความร่ำรวยให้ตนเอง โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการและตำแหน่งทางการเมือง ต่อมาปี พ.ศ. 2531-2534 รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งมีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ถูกยึดอำนาจจากคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 เหตุผลหนึ่งของการยึดอำนาจและทำการรัฐประหารคือ การทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาล หลังจากนั้นมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และประกาศให้นักการเมืองทั้ง 10 ท่านเป็นบุคคลร่ำรวยผิดปกติ พร้อมทั้งประกาศยึดทรัพย์สินของนักการเมืองเหล่านั้นด้วย แม้ว่าในเวลาต่อมา เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2536 ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยให้การประกาศยึดทรัพย์สินเป็นโมฆะ (สังคีต พิริยรังสรรค์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2536) แต่นับเป็นจุดเริ่มต้นในประวัติศาสตร์การเมืองที่การอภิปรายเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันได้รับความสนใจอย่างมากจากประชาชน ซึ่งต่อมากลายเป็นประเด็นสำคัญทางการเมืองไทยจวบจนปัจจุบัน สถานการณ์ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น สังเกตได้จากข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมการทุจริตทางสื่อมวลชน ยิ่งกว่านั้นสถาบันจัดอันดับความเสี่ยงในการลงทุนและสถาบันศึกษาความโปร่งใสในต่างประเทศ ได้จัดอันดับประเทศไทยอยู่ในกลุ่มที่มีการทุจริตรุนแรง หรืออยู่ในอันดับท้าย ๆ ของดัชนีชี้วัด รวมถึงเงื่อนไขในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชาติของรัฐบาลแต่ละชุดมักมีเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันมาเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่ผ่านมา รวมถึงเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 และ เหตุการณ์รัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 เป็นต้น

เมื่อปี พ.ศ. 2546 องค์การสหประชาชาติได้จัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านคอร์รัปชัน ค.ศ. 2003 อันสืบเนื่องมาจากมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ได้เล็งเห็นถึงความร้ายแรงของปัญหาและการคุกคาม อันเกิดจากการคอร์รัปชันต่อความมั่นคงปลอดภัยของสังคม กัดกร่อนสถาบันและคุณค่าของประชาธิปไตย คุณค่าทางศีลธรรมและความยุติธรรม และเป็นอันตรายต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักนิติธรรม จึงได้มีมติจัดทำเป็นอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านคอร์รัปชัน ค.ศ. 2003 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญานี้ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2546 และได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2554 หลักการสำคัญ ได้แก่ การตัดสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การตัดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ขององค์กรระหว่างประเทศ การยกยอกหรือการฉ้อฉลทรัพย์สินโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การร่ำรวยผิดปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การตัดสินบนในภาคเอกชน การยกยอกทรัพย์สินในภาคเอกชน การฟอกทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด เช่น การเปลี่ยนแปลงยกย้ายทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเพื่อช่วยปกปิดการกระทำความผิด หรือซ่อนเร้นปกปิดหรือทำให้หลงผิดถึงสภาพอันแท้จริง ที่มา ที่ตั้งหรือที่เก็บทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และให้กำหนดให้นิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามอนุสัญญานี้ต้องรับผิดชอบด้วย ทั้งทางอาญา หรือทางแพ่ง หรือทางปกครอง (สกล หาญสุทธิวารินทร์, 2556) เนื่องจากทั่วโลกยอมรับและถือว่าค่าตัดสินของศาลเป็นที่สิ้นสุด สหประชาชาติให้ความสำคัญในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะการทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นคดีอาญาไม่ใช่คดีการเมือง ผู้กระทำความผิดจึงถือเป็นอาชญากร โดยยึดหลักการที่ว่า “คนโกงต้องไม่มีที่ยืนบนโลกนี้” ถึงเวลาแล้วที่สังคมไทยต้องขยายการสร้างจิตสำนึกให้กว้างขวางขึ้น โดยการเปลี่ยนค่านิยมแบบดั้งเดิมที่ปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม ทั้งนี้ต้องเรียนรู้ที่จะเคารพ นับถือบุคคลที่เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มากกว่านับถือคนรวยหรือผู้มีอำนาจ บารมี ทั้งนี้ต้องร่วมตรวจสอบการทำงานและร่วมกันถอดถอน นักการเมือง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชันให้พ้นไปจากสังคมไทย เพื่อประกาศเจตนารมณ์ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันด้วยพลังประชาชน

2. ระดับการทุจริตคอร์รัปชันถูกซ้ำเติม ด้วยปัญหาสถานการณ์โควิด-19 จริงหรือไม่

ปีพุทธศักราช 2563 เป็นปีที่เลวร้ายด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา เพราะผลกระทบเกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ ธิพร สิงห์ล่อ (2564) รายงานว่า องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) มองว่าเป็นปีที่เลวร้ายในแง่ของวิกฤติการทุจริตคอร์รัปชันด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิกฤติประชาธิปไตย และการทุจริตนี้ก็อาจจะเป็นตัวการหนึ่งที่ทำให้มีผู้สูญเสียชีวิตจากวิกฤติทางสาธารณสุขมากขึ้น เพราะไม่สามารถทำให้โลกตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรมสำหรับทุกคน หรือมีการทุจริตคอร์รัปชันในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณสุขด้วย นอกจากนี้ ยังเป็นปีที่น่าน่าประเทศมีความก้าวหน้า ในการจัดการกับประเด็นการทุจริตเพียงเล็กน้อย ซึ่งมีมากกว่า 2 ใน 3 ที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน จาก 100 คะแนน เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2564 องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติได้เผยแพร่คะแนนความโปร่งใส ปี พ.ศ. 2563 ตามดัชนีวัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index) ซึ่งเป็นการวัดคะแนนจากหลากหลายแหล่งที่มา ทั้งนี้ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ มีคำแนะนำ 4 ข้อ สำหรับดัชนีชี้วัด ดังนี้ 1) เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร/สถาบันที่ทำหน้าที่ต่อต้านหรือสอดส่องการทุจริตคอร์รัปชัน โดยจะต้องมีเงินทุนและทรัพยากรที่เพียงพอ และเป็นอิสระที่จะดำเนินการตามภารกิจหน้าที่ของตน 2) จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตที่เปิดเผยและโปร่งใส

เพื่อป้องกันการกระทำที่มีขอบ ขี้การขัดกันทางผลประโยชน์ และมีการตั้งราคาที่เป็นธรรม 3) ต้องปกป้องระบอบ ประชาธิปไตยและพื้นที่ของพลเมือง (Civic Space หมายถึง สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน) เพื่อสร้างเงื่อนไข ที่จะช่วยให้รัฐบาลต้องยึดมั่นกับการแสดงความรับผิดชอบ 4) ต้องเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องสู่สาธารณะ ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ ดังจะเห็นได้ว่าการพัฒนามนุษย์และสังคมให้มีความยั่งยืน มีความสัมพันธ์กับหลักนิติรัฐ และการทุจริตคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์กับการมีสันติภาพ ความยุติธรรม สังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง สถาบัน ที่โปร่งใส มีความรับผิดชอบ และมีประสิทธิภาพ ยิ่งมีการทุจริตคอร์รัปชันมากเท่าใดยิ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา และเศรษฐกิจ เพราะได้พรากทรัพยากรสาธารณะไปจากความสามารถในการให้บริการพื้นฐานที่จำเป็น แก่ประชาชน เพิ่มความเหลื่อมล้ำ ทำลายหลักนิติรัฐ และความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล

ปี พ.ศ. 2564 สถานการณ์โควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย ดังนั้น เมื่อองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) ได้ประกาศคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี 2021 (พ.ศ. 2564) จากจำนวน 180 ประเทศทั่วโลก พบว่า ประเทศเดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนิวซีแลนด์ ครองตำแหน่งอันดับที่ 1 ของโลก ด้วยคะแนน สูงสุด 88 คะแนน ส่วนประเทศสิงคโปร์ ได้ 85 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 1 ของเอเชีย และอันดับที่ 4 ของโลก ขณะที่ประเทศไทยได้ 35 คะแนน ลดลง จากปี พ.ศ. 2563 จัดอยู่ในอันดับที่ 110 ของโลก และอยู่ในอันดับที่ 6 ของ กลุ่มประเทศอาเซียน (10 ประเทศ) และอันดับที่ 16 ของกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก (29 ประเทศ) รวมถึง ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยก็ลดลงจากปีก่อนด้วย โดยการแถลงข่าวของนายนิวัติไชย เกษมมงคล รองเลขาธิการ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะโฆษกสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2565 ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ยังคงต้องนำมาปรับใช้ เพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งระบุไว้อย่างน่าสนใจว่า 1) ต้องมีการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานตรวจสอบ เพื่อให้เกิด ความมั่นใจว่าทรัพยากรต่าง ๆ จะไปถึงผู้ที่มีความต้องการอย่างแท้จริง และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้าน การทุจริตและหน่วยงานตรวจสอบต้องได้รับจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอ รวมถึงมีความเป็นอิสระ ในการดำเนินการ 2) สร้างความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการเปิดเผยและความโปร่งใสในการได้รับสัญญา เพื่อขจัด การกระทำผิดและขัดกันแห่งผลประโยชน์ และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการเข้าเสนอราคาอย่างเป็นธรรม 3) ปกป้องประชาธิปไตยและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมือง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้รัฐบาล ต้องมีความรับผิดชอบ 4) เผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและรับรองการเข้าถึงข้อมูลเพื่อให้มั่นใจว่า สาธารณชนได้รับ ข้อมูลสำคัญได้โดยง่าย สะดวก และตรงต่อเวลา (ทีมข่าวการเมือง, 2565) นอกจากนี้ ยังพบข้อสังเกตว่า เจ้าหน้าที่รัฐ มีพฤติกรรมการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบมากน้อยเพียงใด ได้ 35 คะแนน ลดลงมากที่สุดถึง 3 คะแนน หากเทียบกับปี 2563 ที่ได้ 38 คะแนน ส่วนระดับการรับรู้ว่าการทุจริตเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสถาบัน ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองมากน้อยเพียงใด ได้ 36 คะแนน ลดลง 2 คะแนน เมื่อเทียบกับปี 2563 ที่ได้ 38 คะแนน ปัญหาเหล่านี้คือสิ่งที่หน่วยงานด้านการปราบปรามการทุจริตในประเทศไทยควรหันกลับมา ทบทวนว่า ทิศทางการพัฒนา หรือเข็มทิศนำทาง ต้องมุ่งไปทางไหนจึงจะแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

สืบเนื่องจากประเทศสิงคโปร์ ซึ่งได้ 85 คะแนน จากดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี 2021 (พ.ศ. 2564) จัดอยู่ในอันดับที่ 1 ของเอเชีย และอันดับที่ 4 ของโลก นับว่า ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จนเป็นประเทศต้นแบบ ทำให้ต้องย้อนกลับไปดูว่า การแก้ไขปัญหาอย่างเอาใจจริงเอาใจของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะความเข้มแข็งของกฎหมาย และพลังประชาชน เช่น สำนักข่าวเอเอฟพีรายงานจากประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2561 ว่า นายเฉิน ชิเหลียง อายุ 47 ปี และ

นายจ้าว หยุกุน อายุ 43 ปี ถูกกล่าวหาว่ารับเงินสินบนจำนวนเล็กน้อย แต่หลายโอกาสจากบรรดาคนรับรถบรรทุกที่ส่งสินค้าลงเรือ หรือรับสินค้าลงจากเรือ เพื่อแลกกับการให้บริการที่รวดเร็ว บุคคลทั้งสองกระทำความผิดมานานหลายปี ที่แผนกขนถ่ายสินค้าในท่าเรือสิงคโปร์ แลกเปลี่ยนของสำนักงานต่อต้านการทุจริตสิงคโปร์ เผยว่าผู้ต้องหาทั้งสองรับเงินสินบนครั้งละประมาณ 1 ดอลลาร์สิงคโปร์ (23 บาท) แต่ไม่ระบุว่าจำนวนเงินสินบนที่รับทั้งหมดมีเท่าใด เพียงแต่กล่าวว่า “สินบนไม่ว่าจำนวน มากน้อย หรือในรูปแบบใด เป็นสิ่งที่สิงคโปร์ไม่อาจยอมรับได้” ผู้กระทำความผิดฐานทุจริต จะถูกปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ และจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี ดังนั้น การที่ประเทศสิงคโปร์ ศูนย์กลางธุรกิจการเงินและการค้าขาย จะติดอันดับต้น ๆ ของประเทศที่มีการทุจริตน้อยที่สุดในโลกจากการสำรวจในแต่ละปี เพราะคณะรัฐมนตรีสิงคโปร์ได้รับเงินเดือนสูงที่สุดในโลก เมื่อเทียบกับรัฐบาลประเทศต่าง ๆ โดยเงินเดือนรัฐมนตรี เริ่มต้นที่ 1.1 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ (26.3 ล้านบาท ต่อปี) ซึ่งเจ้าหน้าที่สิงคโปร์ระบุว่า ส่วนหนึ่งก็เพื่อป้องกันการทุจริตในคณะรัฐบาล

กรณีศึกษา **สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) หรือ ประเทศสิงคโปร์** มีความพยายามกระจายความหลากหลายทางเศรษฐกิจ (Diversified Economy) และสร้างความสามารถเฉพาะทางให้กับประเทศ (Unique Capabilities) ตามแนวทางรัฐบาลสิงคโปร์ได้เคยแถลงการณ์ไว้ เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 ว่า “สิงคโปร์จะไม่กลับไปสู่รูปแบบทางเศรษฐกิจเดิมที่เคยทำมาในยุคก่อนโควิด-19 แต่จะวางเส้นทางเดินใหม่ด้วยการสร้างรูปแบบทางเศรษฐกิจใหม่ให้กับประเทศ” ต่อมาเมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2564 นาย Chan Chun Sing รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมของสิงคโปร์ได้ให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนสิงคโปร์ถึงวิสัยทัศน์ในระยะ 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2573) ภายใต้อชื่อกว่า “Singapore’s Manufacturing 2030 Vision” ที่มีเป้าหมายเพื่อให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางระดับโลกในสาขาวิศวกรรมขั้นสูง นวัตกรรม และแรงงานทักษะที่มีฝีมือ ที่ส่งเสริมและผลักดันการพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น (ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2564) ถึงเวลาแล้วที่ประเทศสมาชิกในอาเซียน รวมถึงประเทศไทยที่มีผู้ประกอบการหรือบริษัทที่มีความโดดเด่นในอุตสาหกรรมต่าง ๆ จำเป็นต้องแสดงศักยภาพเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของการลงทุนในสิงคโปร์ และในขณะเดียวกัน ถือเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะสามารถใช้ประเทศสิงคโปร์เป็นตลาดส่งออกแรงงาน แต่ทั้งนี้ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยรุ่นใหม่ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะขั้นสูง มีวินัย เปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นความหวังใหม่ของประเทศไทยด้วย แม้ว่าก่อนปี ค.ศ. 1959 (พ.ศ. 2502) สิงคโปร์จะเคยเป็นประเทศที่มีปัญหาคอร์รัปชัน โดยนักการเมืองและข้าราชการเหมือนกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย แต่หลังจากที่นายลี กวน ยู ชนะการเลือกตั้ง และเป็นนายกรัฐมนตรี ได้นำหลักการบริหารประเทศ โดยพัฒนาการศึกษาและสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาประเทศชาติ มีการรณรงค์ป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน ร่วมกับสำนักงานสอบสวนการกระทำอันเป็นการคอร์รัปชัน (Corrupt Practices Investigation Bureau หรือ CPIB) แต่ปัจจุบันกลับตรงกันข้าม เพราะประเทศสิงคโปร์ แม้จะเป็นประเทศเล็ก ๆ แต่จุดเด่นคือ ได้คะแนนภาพลักษณ์การทุจริต หรือ ประเทศที่มีความโปร่งใสเป็นอันดับ 1 ของเอเชียมาโดยตลอด

บทความเรื่อง “คอร์รัปชันแก้ได้ ถ้าคนทั้งประเทศร่วมมือ” นำเสนอไว้ว่า ประเทศไทยขณะนี้ประเทศไทยที่มีอัตราการเติบโตต่ำสุดประเทศหนึ่งในภูมิภาค และเมื่อประเทศไม่มีการเติบโตของรายได้ เราก็ไม่มีทรัพยากรที่จะไปลงทุนยกระดับคุณภาพการศึกษา ปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบราชการ และสร้างสมรรถนะให้กับประเทศด้วยการใช้เทคโนโลยี ความไม่มีเหล่านี้ก็กดดันให้ปัญหาคอร์รัปชันยิ่งรุนแรงมากขึ้น นี่คือพลวัตของเรา ที่สวนทางกับสิ่งที่ควรจะเป็น ดังนั้น พลังของภาคประชาสังคม จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การแก้ปัญหา

คอร์รัปชันของประเทศเกิดขึ้น แต่สองเงื่อนไขนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราได้ผู้นำที่เอาจริง คือ กล้าที่จะแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันด้วยภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง ไม่ยอม และไม่พร้อมที่จะยอมรับ หรือ Compromise กับความไม่ถูกต้องต่าง ๆ น่าเสียดายที่ทั้งสองเงื่อนไขนี้ เรายังไม่มีในสังคมของเรา ทำให้การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันยังไม่เกิดขึ้น (เปลว สีเงิน, 2564) การที่ประเทศไทยจะพัฒนา จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นนั้น อุปสรรคคือการกระทำที่ผิดกฎหมาย พบเห็นได้จากการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อมวลชน ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ปี พ.ศ. 2563-2565 (ปัจจุบัน) เช่น บ่อนการพนัน การนำเข้าแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายที่เกิดจากการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง ข้าราชการประจำ นักธุรกิจ แม้แต่สถานการณ์โควิด-19 ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันก็พบว่าส่วนหนึ่งเกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์จากมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐ เช่น โครงการเที่ยวด้วยกัน โครงการคนละครึ่ง หรือการจัดซื้อจัดจ้างที่ต้องดำเนินการโดยเร็วอาจก่อให้เกิดช่องโหว่ที่ไม่มีการตรวจสอบอย่างรอบคอบเท่าที่ควร

ดังนั้น หากพิจารณาตามดัชนีชี้วัด IMD World Competitiveness Yearbook (IMD) ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (พ.ศ. 2563-2565) ก็จะพบว่า การทุจริตคอร์รัปชัน ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ฉุดรั้งการพัฒนาประเทศ จนไม่สามารถนำพาประเทศไทยก้าวข้ามกับดักความเป็นประเทศกำลังพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

3. ต้นแบบประเทศสิงคโปร์....พลเมืองคุณภาพและพลังประชาชนคือ หัวใจของการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการปราบปรามการทุจริตได้ผล คือเงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญ (Critical Success Factor-CSF) ได้แก่ 1) ผู้นำทางการเมืองที่มีจิตสำนึก ไม่ทุจริตคอร์รัปชันเสียเอง และไม่จำเป็นต้องพึ่งพ่านักการเมืองอื่นที่คอร์รัปชัน รวมทั้งมีความตั้งใจ และการทำจริงของผู้นำทางการเมือง (Political Will) 2) ผู้นำมุ่งสร้างค่านิยมให้ฝังลึกในระบบราชการและข้าราชการทุกคนว่าต้องเป็นผู้มีคุณธรรมสูง โดยในช่วงเปลี่ยนผ่านที่รัฐบาลสิงคโปร์ต้องต่อสู้กับการแก้วัฒนธรรมการทุจริตในสังคม ได้ให้ความสำคัญในการฝึกอบรมที่เจาะจงกลุ่มเป้าหมาย โดยแยกการอบรมข้าราชการใหม่ออกจากกลุ่มข้าราชการเก่า ๆ ที่ยอมรับการทุจริตไปแล้ว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกลิ่นเข้ากับวัฒนธรรมเดิม ๆ ซึ่งเนื้อหาการอบรมได้มุ่งเน้นให้เห็นถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาคอร์รัปชันและวิธีการหลีกเลี่ยงไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดรูปแบบต่าง ๆ 3) การออกกฎหมาย บังคับใช้กฎหมายและมีมาตรการปราบปรามการคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง และครอบคลุม ทั้งในแง่ของการลดความจำเป็น และลดโอกาสในการคอร์รัปชัน การลดความจำเป็นคือการเพิ่มเงินเดือน และสวัสดิการเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งนี้ทั้งนักการเมือง และข้าราชการให้มีเงินเดือนสูง พอที่พวกเขาจะอยู่ด้วยรายได้ที่รัฐให้ทางเดียวได้ โดยไม่ต้องไปหาเศษหาเลย ความเสี่ยงสูงด้วย ส่วนการลดโอกาสคือ แก้ไขกฎหมายให้ชัดเจนรัดกุม ลดอำนาจการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ และเพิ่มการตรวจสอบ และบทลงโทษ การคอร์รัปชันโดยเฉพาะหน่วยงานที่ให้บริการสัมพันธ์กับประชาชนสูงให้การศึกษาและข้อมูลข่าวสารประชาชน ให้ร่วมมือต่อต้านการติดสินบน และสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน 4) หน่วยงาน CPIB เป็นองค์กรอิสระ ที่พัฒนาในการตรวจสอบและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันที่เข้มแข็ง มีขีดความสามารถสูง มีอิสระที่จะทำอย่างตรงไปตรงมา หน่วยงานนี้จะคัดเลือกคนเก่ง คนดี มีคุณธรรมให้เงินเดือนสูง เป็นหน่วยงานที่มีกำลังคนและงบประมาณพร้อมมีอำนาจสอบสวนมากขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี แต่ขณะเดียวกันก็มีการตรวจสอบและบทลงโทษเจ้าหน้าที่หน่วยนี้สูง เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่หน่วยนี้คอร์รัปชันเสียเอง

แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในระบบราชการของประเทศสิงคโปร์ คือ 1) ระบบการตรวจสอบและการเสนอแนะแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงาน โดยเจ้าหน้าที่ CPIB มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่จะทบทวนวิธีการทำงานและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของการปฏิบัติงาน อันอาจนำไปสู่การทุจริตหรือกระทำการมิชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ CPIB ยังมีบริการตรวจสอบประวัติของบุคคล เพื่อมิให้บุคคลที่มีประวัติเกี่ยวกับการทุจริตได้รับตำแหน่งสำคัญ ๆ ด้วย 2) การแถลงข่าวในแต่ละปีว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนมีหน้าที่ต้องแถลงว่าไม่มีหนี้สิน เพราะมีความเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ที่มีหนี้สินมีแนวโน้มที่จะทุจริตได้ง่าย 3) การแสดงทรัพย์สินและการลงทุนเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนมีหน้าที่จะต้องแสดงทรัพย์สินและการลงทุนต่าง ๆ ของตน รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เมื่อเข้ารับตำแหน่งและต้องรายงานทุกปี ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นมีพฤติกรรมร้ายแรงที่ผิดปกติ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็อาจถูกเรียกไปชี้แจงถึงวิธีการที่ได้ทรัพย์สินนั้นมาได้ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่มีหุ้นส่วนในบริษัทเอกชนบุคคลนั้นก็อาจถูกร้องขอให้สละความเป็นเจ้าของได้ เพื่อป้องกันการขัดกันซึ่งผลประโยชน์ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่อาจยอมรับของขวัญหรือเงินจากประชาชนที่มาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้นั้น 4) มีการทบทวนอัตราเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นประจำ เพื่อให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ได้รับเงินเดือนในอัตราที่เหมาะสม โดยมีการคำนึงถึงอัตราเงินเดือนในภาคเอกชนด้วย 5) มีการทบทวนปรับปรุงกฎหมายต่อต้านคอร์รัปชันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ ถ้าการละเมิดกฎหมายนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องของสัญญากับภาครัฐหรือพัวพันกับสมาชิกรัฐสภาหรือสมาชิกในองค์กรภาครัฐ โทษจำคุกอาจสูงได้ถึง 7 ปี นอกจากนี้บุคคลที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดในคดีการทุจริตคอร์รัปชันจะถูกศาลสั่งให้คืนเงินสินบน โดยที่ศาลยังมีอำนาจจะริบทรัพย์สินผู้กระทำความผิดที่ได้มาอย่างไม่ถูกต้อง ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันจะถูกไล่ออก งดเงินบำเหน็จบำนาญ รวมถึงผลประโยชน์ทั้งปวง (วิทยากร เชียงกูล, 2551)

ประเทศสิงคโปร์ได้จัดตั้งหน่วยงานชื่อว่า Anti-Corruption Branch (ABC) เป็นหน่วยงานหนึ่งของแผนกสืบสวนคดีอาชญากรรม แต่ด้วยความที่หน่วยงานมีคนทำงานแค่สิบเจ็ดคน อำนาจในการทำงานไม่เบ็ดเสร็จเด็ดขาด เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของกรมตำรวจ ประกอบกับเกิดความไม่โปร่งใสในการทำงานเมื่อต้องสืบสวนคดีคอร์รัปชันที่มีตำรวจเข้ามาเกี่ยวข้อง ABC จึงถูกยุบไป ต่อมามีการตั้งหน่วยงานใหม่ชื่อว่า **Corrupt Practices Investigation Bureau (CPIB)** แต่ก็ยังแก้ปัญหาการคอร์รัปชันในวงราชการไม่ได้ ต่อมาปี พ.ศ. 2503 (ค.ศ.1960) เมื่อพรรค People's Action Party (PAP) ชนะการเลือกตั้ง ได้เข้ามาบริหารประเทศ พรรค PAP มินโยบายในการแก้ปัญหาเรื่องการลดโอกาสโกงกินก่อน คือ การเพิ่มเงินเดือนให้ข้าราชการเทียบเคียงกับธุรกิจเอกชน และแก้กฎหมายที่เกี่ยวกับการปราบคอร์รัปชัน ใครก็ตามถูกศาลพิพากษาคดีทุจริตคอร์รัปชัน ต้องถูกปรับเงินมากกว่า 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือราว 2.4 ล้านบาท ต้องถูกสั่งจำคุกมากกว่า 5 ปี ยิ่งถ้าจำเลยเกี่ยวข้องการทุจริตสัญญาสัมปทานของรัฐบาลหรือเกี่ยวข้องกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือองค์กรสาธารณะ ต้องเพิ่มโทษจำคุกมากถึง 7 ปี ผู้กระทำความผิดคดีทุจริตคอร์รัปชันต้องส่งมอบสินบนทุกชนิดให้รัฐบาล ศาลมีอำนาจสั่งยึดทรัพย์สินทุกรายการของผู้กระทำความผิดถ้าไม่สามารถหาหลักฐานยืนยันที่มาที่ไปของทรัพย์สินรายการนั้น ๆ ถ้าเจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิดทุจริตคอร์รัปชัน ต้องถูกปลดจากตำแหน่ง งดรับเงินบำเหน็จบำนาญทุกชนิดและถูกตัดผลประโยชน์ทั้งหมด พัฒนาการด้านการศึกษาของชาวสิงคโปร์ยุคศตวรรษที่ 21 ถูกหล่อหลอมให้ปฏิเสธการทุจริตคอร์รัปชันทุกกรณี อีกทั้งสิงคโปร์และฮ่องกงใช้ข้อกำหนดมาตรฐานเดียวกับอังกฤษ ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในหมู่นักลงทุนต่างชาติว่าจะไม่ถูกดำเนินการแบบหลายมาตรฐาน (อานูภาพ เงินกระแซง, 2556)

ดังนั้น เมื่อประเทศไทยมีการขับเคลื่อนผ่านระบบการศึกษา ตามแบบประเทศสิงคโปร์ เริ่มต้นจากรายวิชา ด้านพุทธศึกษา ซึ่งผ่านการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ตามข้อเสนอของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ที่มีเป้าหมายหลัก คือ เพื่อใช้สร้างเยาวชนพันธุ์ใหม่ “ไม่ทนต่อการทุจริต” ได้ถูกบรรจุไว้ในการเรียนรู้การสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย หรือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล สถานศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาทุกแห่ง ตลอดจนระดับอุดมศึกษา ทั้งจัดสอนเป็นรายวิชาเพิ่ม นำไปใช้ในชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ นำไปบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือจัดสอน ในกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ต่อมาเมื่อมีการวิจัยเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ในการใช้หลักสูตร ด้านพุทธศึกษา 2 หลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้แก่ หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานและหลักสูตรอุดมศึกษา กลุ่มเป้าหมายเป็น สถานศึกษา จำนวน 3,311 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และ สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) กลุ่มตัวอย่างใช้สุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) จากบัญชี รายชื่อของสถานศึกษาทั้ง 3 สังกัด ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครองเด็กและเยาวชนในแต่ละสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 50,474 คน โดยในแต่ละหลักสูตรจะมีแบบประเมิน 3 ชุด รวมทั้งสิ้น 6 ชุด ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละสถานศึกษาจะประเมินผ่านระบบ Digital Platform ที่พัฒนาขึ้น ชื่อว่า TY integrity คะแนนที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่มนำมาเป็นคะแนนรวมในแต่ละระดับสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมสถานศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยประเมินผลสัมฤทธิ์ เท่ากับ 63.06 ซึ่งอยู่ในระดับ D คือ มีศักยภาพและความพร้อมน้อยมากเมื่อแยกเป็นหลักสูตร พบว่า ร้อยละ 90 ของสถานศึกษาที่ตกเป็นตัวอย่าง ที่นำหลักสูตรด้านพุทธศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจัดการเรียนการสอน มีศักยภาพและความพร้อม น้อยถึงไม่มีศักยภาพและความพร้อมเลยส่วนผลการศึกษาในหลักสูตรอุดมศึกษา พบว่า กว่าร้อยละ 95 ของ สถานศึกษาที่ตกเป็นตัวอย่าง ไม่มีศักยภาพและความพร้อมในการใช้หลักสูตรด้านพุทธศึกษาเลย ด้านการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรด้านพุทธศึกษา ควรมุ่งเน้นการออกแบบหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมรอบด้าน เนื้อหาควรเป็น กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การเรียนการสอนควรเป็นการใช้กิจกรรมเป็นตัวนำและเป็นแบบสังคมเป็นลักษณะ (Mindfulness Learning Experience) การบริหารจัดการควรอยู่ในรูปคณะกรรมการระดับชาติ และการสร้างระบบ นิเวศทางสังคมที่เอื้อมีความสำคัญมาก (ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ, ฌาน เรื่องธรรมสิงห์, จตุภูมิ เขตจัตุรัส และ วชิราวุธ ธรรมวิเศษ, 2565) ดังนั้นรูปแบบวิธีการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการพัฒนากิจกรรมและสื่อ การเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเป็นฐาน (Experimental Learning) ผ่านการออกแบบเนื้อหา ในรายวิชาที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์จริงในชีวิตในระดับปัจเจก และการใช้ชุมชนเป็นฐานในการส่งเสริม การเรียนรู้ เป็นแบบ Active Learning ส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษาได้เข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาและกลวิธีในการพัฒนาชุมชนร่วมกับประชาชนในพื้นที่โดยรอบ สถานศึกษา ทั้งในเชิงการพัฒนาแก้ปัญหาสังคมและในเชิงการมีส่วนร่วม (Public-Service-Oriented Citizen) น่าจะเป็นคำตอบที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งตรงกับแนวคิดประชาสังคม (Civil Society) ที่เปลี่ยนจาก แนวตั้ง เป็นแนวระนาบ

หากย้อนกลับมาพิจารณาเรื่องการมีส่วนร่วม และการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนนั้น จะพบว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอีกอย่างน้อย 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) มาตรา 58 การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ 2) มาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว 3) มาตรา 77 รัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจ หรือกระทำการโดยมิชอบ ที่เป็นการก้าวท้าวหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว 4) มาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงลดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ภาคทฤษฎี หรือ ลายลักษณ์อักษร เขียนไว้ดูดี สวยหรู แต่ในสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน กลับพบว่า อันดับและคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี 2021 (พ.ศ. 2564) ปี 2564 ของประเทศไทยยังลดลง ซึ่งสวนทางกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 โดยแผนแม่บทประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2563–2580) กำหนดไว้ว่า ปี พ.ศ. 2565 จะต้องขยับมาเป็นอันดับ 1 ใน 54 และหรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 50 คะแนน จากการประเมินของ Transparency International นอกจากนี้ยังปรับคะแนนเป้าหมายสูงขึ้นทุก 5 ปี และกำหนดว่าเมื่อครบตามยุทธศาสตร์ 20 ปีแล้วจะต้องเป็นประเทศปลอดคอร์รัปชันระดับดีอันดับ อยู่ในลำดับไม่เกิน 20 และได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 73 คะแนน เนื่องจากแผนแม่บทบูรณาการการป้องกันปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) กำหนดยุทธศาสตร์หลัก 2 แผนย่อย ได้แก่ แผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบปรับพฤติกรรมคนทุกกลุ่มในสังคม และส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในการต่อต้านการทุจริต กับ แผนย่อยการปราบปรามการทุจริต เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการและกลไกที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามการทุจริต พัฒนาระบบดิจิทัล และองค์ความรู้เชิงสหวิทยาการของเจ้าหน้าที่ (วคีนี พบุประภาพ, 2565)

กระแสสังคมโลกเรื่อง รัฐบาลดิจิทัล และพลเมืองดิจิทัล ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถปฏิเสธเรื่อง **แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)** ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 โดยเริ่มนำมาใช้ ตั้งแต่ ค.ศ.1992 โดยสมาชิกของ Aspen Media Literacy Leadership Institute (นิธิดา วิวัฒน์พานิชย์, 2558) การรู้เท่าทันสื่อเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล และได้ถูกระบุไว้ใน “ยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชน” ขององค์การยูเนสโก (UNESCO) ภายใต้กรอบแนวคิดเรื่อง “การส่งเสริมเสรีภาพในการ

แสดงออกและการเสริมสร้างสมรรถนะในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน” โดยมีหลักการสนับสนุน “การยกระดับการรู้เท่าทันสื่อให้สูงขึ้น” (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2552) ในประเทศอังกฤษ ใช้คำว่า “Media Study” หรือ “Media Education” ซึ่งหมายถึง การรู้เท่าทันสื่อเช่นเดียวกัน (แพรวพรรณ อัคระประสา, 2557) โลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้รับการขนานนามว่า เป็นยุคของ “สังคมดิจิทัล” ดังนั้น พลเมืองในสังคมปัจจุบัน จึงควรมีความพร้อมต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งความหมายของพลเมืองดิจิทัลที่ทุกประเทศทั่วโลกคาดหวังให้เกิดขึ้นในประชากรของตนคือ “พลเมืองผู้ใช้งานสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์อย่างเข้าใจบรรทัดฐานของการปฏิบัติตัวให้เหมาะสม และมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในยุคดิจิทัล เป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดนจำเป็นต้องมีความฉลาดทางดิจิทัล”

พิจิตรา เพชรพารี (2562) เสนอว่า พลเมืองดิจิทัลควรต้องเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบมีจริยธรรม เห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่น มีส่วนร่วม และมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม โดยเสนอให้มีทักษะที่สำคัญ 8 ประการในการเป็นพลเมืองดิจิทัล คือ 1) ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองไว้ได้อย่างดี ทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง 2) ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) มีดุลยพินิจในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัว ทั้งของตนเองและผู้อื่น 3) ทักษะในการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาดีและข้อมูลที่เข้าข่ายอันตราย ข้อมูลติดต่อทางออนไลน์ที่น่าตั้งข้อสงสัยและน่าเชื่อถือได้ 4) ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) หมายถึง ความสามารถในการบริหารเวลาในการใช้อุปกรณ์ยุคดิจิทัล รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกภายนอก 5) ทักษะในการรับมือกับการระรานทางไซเบอร์ (Cyber Bullying Management) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ และรับมือการคุกคามข่มขู่บนโลกออนไลน์ได้อย่างชาญฉลาด 6) ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้งานทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลว่าจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ รวมไปถึงเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อการดูแลสิ่งเหล่านี้ด้วยความรับผิดชอบ 7) ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cyber Security Management) หมายถึง ความสามารถในการป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง และป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีทางออนไลน์ได้ 8) ทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) หมายถึง ความสามารถในการเห็นอกเห็นใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์

ดังนั้น การผสมผสานแนวคิดเรื่อง การมุ่งพัฒนาพลเมืองดิจิทัล คือ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบ เป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 สามารถแบ่งออกไปได้เป็น 3 มิติ คือ 1) มิติด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ 2) มิติด้านจริยธรรม 3) มิติด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม ซึ่งการเป็นพลเมืองดิจิทัล หมายถึง สมาชิกบนโลกออนไลน์ที่ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ อายุ ภาษา และวัฒนธรรม ผวนกับการทำงานเชิงรุกแบบบูรณาการของหน่วยงานที่มีบทบาท หน้าที่ด้านการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)** อำนาจหน้าที่คือ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาพรวมของประเทศ **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)** อำนาจหน้าที่คือวางมาตรการป้องกันคอร์รัปชันในภาครัฐ รวมถึงปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในฝ่ายบริหารหรือเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับตั้งแต่อำนาจการสูง หรือ ซี 9 ลงมา และเรื่องไม่ร้ายแรงตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย **สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)** อำนาจหน้าที่คือ ตรวจสอบการเบิกจ่ายเงินของหน่วยงานรัฐให้เป็นไปตามระเบียบและวัตถุประสงค์ ตลอดจน **หน่วยงานภาคเอกชนและภาคประชาชน** ได้แก่ 1) องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน 2) มูลนิธิส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 3) มูลนิธิต่อต้านการทุจริต 4) โครงการแนวร่วมปฏิบัติการของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต และ วิสาหกิจชุมชนเพื่อสังคมในนาม “Hand Social Enterprise” ถือเป็นหน่วยงานใหม่ ที่เน้นกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก เยาวชน คนรุ่นใหม่ ส่วนที่น่าจับตามองคือมีการนำสื่อออนไลน์สมัยใหม่ มาเป็นเครื่องมือ เพื่อใช้สร้างการมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล เป็นต้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต่อภัสร์ ยมนาค นับเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับรางวัล International Anticorruption Champion Award 2021 เนื่องในวันต่อต้านคอร์รัปชันสากล ปี พ.ศ. 2564 จาก Secretary of State, U.S. State Department สหรัฐอเมริกา ในฐานะนักวิชาการจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีผู้ได้รับรางวัล 12 คนจากทั่วโลก และเป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคม ร่วมกับ นายสุภอรธ โบสุวรรณ นายพลิงรัฐ รัชตะนาวิณ และนายยุทธนา วังสุ ชื่อ “Hand Social Enterprise” เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2558 ซึ่งเป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนเพื่อสร้างความโปร่งใสและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในปัจจุบันไปจนถึงหนทางการแก้ไขปัญหา ด้วยข้อมูลและเทคโนโลยีอย่างยั่งยืน ซึ่งมีความคล่องตัวในการทำงานวิจัยกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มุ่งหวังให้การคอร์รัปชันในประเทศไทยลดลงและดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันดีขึ้น (ทีมข่าวการศึกษา, 2564)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต่อภัสร์ ยมนาค เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า สมัยก่อนเรื่องคอร์รัปชันถูกมองว่าเป็นเรื่องน่ากลัวมาก คนที่ต่อต้านคอร์รัปชันก็ดูจะเป็นนักสู้สุดหิน กล้าตาย จึงไม่แปลกใจที่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ชี้ว่าคนไทยจำนวนมากเห็นคอร์รัปชันเป็นเรื่องไกลตัว เมื่อเทียบกับวันนี้ที่คนไทยเกิน 90% คิดว่าคอร์รัปชันเป็นเรื่องใกล้ตัว และประชาชนอย่างเราสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ถึงแม้ว่าสถานการณ์คอร์รัปชันจะยังไม่ดีขึ้นอย่างที่คาดหวังไว้ แต่การปลูกพลังสังคมให้มาสนใจเรื่องคอร์รัปชันได้มากขนาดนี้ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะกุญแจสำคัญในการแก้ปัญหานี้ได้ ไม่สามารถใช้อำนาจรัฐหรือกฎหมายได้อย่างเดียว แต่ต้องมีประชาชนจำนวนมากที่ร่วมกันติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจและงบประมาณของชาติ ความท้าทายต่อไปของ องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ACT) เป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่สร้างผลกระทบต่อสังคมได้คือ เมื่อมีพลังจากประชาชนมากขนาดนี้แล้วจะชวนไปทำอะไรต่อ เพราะแค่การแสดงพลังออกมาพูดว่าไม่ยอมรับคอร์รัปชัน มันไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแน่นอน และถ้ายังดันดันที่จะทำเพียงเท่านี้ เพื่อตอบโจทย์เดิมเมื่อเริ่มก่อตั้ง ต่อไปอาจจะกลายเป็นผลร้ายได้เสียด้วยซ้ำ เพราะเมื่อลุกขึ้นมาแสดงพลัง แต่ไม่รู้จะต้องทำอะไรแล้วสถานการณ์ก็ไม่เปลี่ยน คนที่ลุกขึ้นมาพร้อมร่วมต่อสู้ก็จะหมดกำลังใจความหวังที่เคยมี อาจพลิกกลับเป็นความผิดหวังและท้อใจ ยอมรับความพ่ายแพ้กับปัญหาไปอย่างสิ้นหวัง (ต่อตระกูล-ต่อภัสร์, 2565)

ดังนั้น การที่องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ACT) เริ่มขยับมาสร้างเครื่องมือติดตามให้ประชาชนด้วยข้อมูล จึงเป็นทิศทางที่ดูมีความหวัง ในเวทีวันต่อต้านคอร์รัปชัน เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2565 ได้มีการนำเสนอฐานข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างและความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองและนักการเมือง สำหรับให้ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้อย่างง่ายดาย และเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถแจ้งเรื่องร้องเรียน และให้เจ้าหน้าที่รัฐแจ้งเบาะแสอย่างปลอดภัย ไปสู่หน่วยงานที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนและลงโทษผู้กระทำผิดโดยตรง องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ACT) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชน คอยติดตามให้ว่าเรื่องไปถึงไหนแล้ว และคอยกระตุ้นหน่วยงานตรวจสอบเหล่านี้ให้ทำงานอย่างยุติธรรม ตรงไปตรงมา และรวดเร็ว จากก้าวแรกที่ปลูกพลัง สร้างความหวัง

ให้สังคม ด้วยการบริหารจัดการการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ จนสามารถปลูกกระแสให้คนไทยจำนวนมาก ลุกขึ้นมาพูดเรื่องคอร์รัปชันได้อย่างเปิดเผยมากขึ้น จนถึงการเพิ่มศักยภาพให้ประชาชนด้วยข้อมูล ซึ่งช่องทางให้ คนที่ลุกขึ้นมาแล้วสามารถทำเพื่อแก้ไขปัญหาได้จริงด้วยตัวเอง โดยง่ายตายและปลอดภัย การต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชันในประเทศไทยของภาคประชาชน ยังไม่อยู่ในจุดที่เลวร้ายที่สุด เพราะยังมีความหวังอยู่บ้าง โดยมอบ คุณงามความดีให้กับประชาชน โดยเฉพาะชาวนेतที่ตื่นตัว ไม่ยอมให้คนโกงและเรื่องโกงเจียบหายไปได้ง่าย ๆ แม้ว่า บางเรื่อง ภาครัฐ หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ป.ป.ช. อาจจะได้รับเรื่องราว แบบรวดเร็ว หรือ เชื่องช้า น่าจะขึ้นอยู่กับกระแสสังคมที่เป็นเสมือนแรงกดดันที่คอยช่วยเร่งรัดการทำหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ

การประสานการทำงานในรูปแบบประชาสังคม (ภาครัฐ-ภาคเอกชน-ภาคประชาชน) คงเป็นคำตอบ ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย เพราะหัวใจของการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ต้องอาศัยพลเมืองคุณภาพ และการขับเคลื่อนโดยพลังประชาชน ซึ่งต้องมี “ทักษะพลเมืองดิจิทัล” ที่มีความฉลาดทางดิจิทัล บนพื้นฐานของ ความรับผิดชอบ การมีจริยธรรม การมีส่วนร่วม ความเห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่น โดยมุ่งเน้นความเป็นธรรม ในสังคม ปฏิบัติและรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ เพื่อสร้างความสมดุลของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นรากฐาน สำคัญในการพัฒนาพลเมืองยุคไทยแลนด์ 4.0 นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง (References)

- อิทธิพร สิงห์ลอ. (2564, 1 กุมภาพันธ์). SDG NEWS: “อันดับความโปร่งใสปี 2563 ไทยได้คะแนน 36/100 และอยู่ที่ อันดับ 104/180 ของโลก”. SDG Move, หน้าแรก. สืบค้นจาก <https://www.sdgmovement.com/2021/02/01/cpi2020-th-sdg16/>
- ต่อตระกูล ยมนาค และต่อภัสสร ยมนาค. (2565, 7 กันยายน). ต่อต้านคอร์รัปชัน: 11 ปี ACTมีอะไรดีขึ้นบ้าง?. แนวหน้าออนไลน์, 3. สืบค้นจาก https://www.naewna.com/politic/columnist/52691?fbclid=IwAR3Fo1OcQFXOAD281CdSZelt3cshQXBYW2PJqn7HPPSUiivtd_ZbF1VvTpkk
- ทีมข่าวการเมืองเดลินิวส์. (2561, 15 เมษายน). ข่าวการเมือง: “ป.ป.ช. คลอด 5 รายวิชา ป้องกันทุจริต”. เดลินิวส์ออนไลน์, 2. สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/politics/638314>
- ทีมข่าวรอบวัน. (2565, 27 มกราคม). ข่าวรอบวัน: “ดัชนีรับรู้ทุจริตไทยปี 2564 คะแนนตก หล่นไปอยู่อันดับ 110 ของโลก”. ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 3. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/breaking-news/news-852409>
- ทีมข่าวการศึกษา. (2564, 28 ธันวาคม). การศึกษา: “ผศ.ดร.ต่อภัสสร ยมนาค” อ.เศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ คว่ำรางวัลนานาชาติ ต่อต้านคอร์รัปชัน ปี 2021. สยามรัฐออนไลน์, 3. สืบค้นจาก https://siamrath.co.th/n/309295?fbclid=IwAR3uoK8PQUHWIAH8qxVefAS-1QL7KjMxPFQX_Z1UZ9xR4yD_pwxgT41cL0s
- นิธิตา วิวัฒน์พาณิชย์. (2558). การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 9(3), 209-219.

บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2556, 30 พฤษภาคม). ปัจจัยที่ก่อให้เกิดและสนับสนุนการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. เชียงใหม่. การประชุมวิชาการของสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. มหาวิทยาลัยพายัพ เชียงใหม่. ประเทศไทย.

เปลว สีเงิน. (2564, 16 กุมภาพันธ์). เปลวสีเงิน: “คอร์รัปชันแก้ได้ ถ้าคนทั้งประเทศร่วมมือ”. ไทยโพสต์, 2. สืบค้นจาก <https://www.thaipost.net/main/detail/93216>

พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). *ถอดรหัสลับความคิดเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ : คู่มือการเรียนรู้เท่าทันสื่อ*. กรุงเทพมหานคร : ออฟเซ็ทครีเอชั่น.

พิจิตรา เพชรพารี. (2562, 27 มีนาคม). หน้าแรก: พลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). สืบค้นจาก [https://www.thaihealth.or.th/Content/48161-พลเมืองดิจิทัล20\(Digital%20Citizenship\).html](https://www.thaihealth.or.th/Content/48161-พลเมืองดิจิทัล20(Digital%20Citizenship).html)

แพรวพรรณ อัคระประสา. (2557). แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้เท่าทันสื่อ. ใน *ฐานะวัฒน์ สุขวงศ์, ชมพูนุช นุดาคม, ขนิษฐา ปาลโมกษ์ และศศิพร ต่ายคำ (บ.ก.), รู้เท่าทันสื่อ (น. 59-78)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

วศินี พนุประภาพ. (2565, 27 มกราคม). สกู๊ปสังคม: “อันดับคอร์รัปชันไทยดิ่งในรอบ 10 ปี สวนทางยุทธศาสตร์ชาติ”. *เวิร์คพอยท์ทูเดย์ออนไลน์*, 8. สืบค้นจาก <https://workpointtoday.com/corruption-220127-cpi/>

วิทยากร เชียงกูล. (2551, 20 เมษายน). “บทเรียนจากการปราบปรามคอร์รัปชันของประเทศสิงคโปร์” สืบค้นจาก <http://witayakornclub.wordpress.com>.

_____. (2551, 27 เมษายน). “แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากข้อเสนอแนะของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย(ADB)”. สืบค้นจาก <http://witayakornclub.wordpress.com/2008/04/27>.

ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ, ฌาน เรืองธรรมสิงห์, จตุภูมิ เขตจัตุรัส และ วชิราวุธ ธรรมวิเศษ. “การประเมินผลสัมฤทธิ์ในการใช้หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา สำหรับการเรียนการสอนของการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาของประเทศไทย”. *Journal of Modern Learning Development*. Vol. 7 No. 3 April 2022, 83-99. สืบค้นจาก <https://so06.tcithaijo.org/index.php/jomld/article/download/253577/172445/937321>

ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2564, 9 มีนาคม). “สิงคโปร์ตั้งวิสัยทัศน์การเป็นศูนย์กลางระดับโลกในสาขาวิศวกรรมขั้นสูง นวัตกรรม และแรงงานทักษะที่มีฝีมือ (Singapore’s Manufacturing 2030 Vision)”. ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในต่างประเทศ (Business Information Center หรือ BIC). สืบค้นจาก <https://globthailand.com/singapore-090321/>

สกล หาญสุทธิวารินทร์. (2556, 19 พฤศจิกายน). “การต่อต้านคอร์รัปชันของ UN และมาตรการ ติดตามทรัพย์สินคืน”. *กรุงเทพธุรกิจ*, หน้าแรก. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/543252>

- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2555). *การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สังคีต พิริยรังสรรค์และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2536). *คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักข่าวอินโฟเควสท์. (2556, 6 กรกฎาคม). ข่าวทั่วไป: “เอบีซีโพลล์เผยคนส่วนใหญ่รับได้รัฐบาลทุจริต ถ้าตัวเองมีเอี่ยวผลประโยชน์”. อินโฟเควสท์ออนไลน์, 1. สืบค้นจาก <https://www.ryt9.com/s/iq01/1687136?fbclid=IwAR1d2aGq16aixqkN2qfDrDtw0MBZeChTMhS-61-5v1KtQq2RXrFhQckBuM>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2560, 24 ตุลาคม). “ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564)” สืบค้นจาก <https://www.nacc.go.th/categorydetail/201808311846996/2019111722214075>
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2561). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- อานุกาพ เงินกระแซง. (2556, 25 กันยายน). โลกโซเชียล: “ดาบปราบทุจริตสิงคโปร์”. ไทยรัฐออนไลน์, 6. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/114019>